

Åbent Referat

til

Udvalget for Økonomi og Erhverv

Mødedato: Mandag den 6. marts 2017

Mødetidspunkt: 8:00 - 9:00

Mødested: Mødelokale 3, Bytoften

Deltagere: Erik Buhl Nielsen, Peder Foldager Hansen, Niels Haahr
Larsen, Keld Jacobsen, Julie Gottschalk, Niels
Christiansen, Søren Laulund

Fraværende: Ingen

Referent: Pia Koch Hauge

Indholdsfortegnelse

	Side
1075. Godkendelse af dagsorden	2491
1076. Godkendelse af budgetprocedure for budget 2018	2492
1077. Gensidig orientering.....	2495
Bilagsliste	2496
Underskriftsblad	2497

1075. Godkendelse af dagsorden

Dok.nr.: 13737

Sagsid.:

Initialer: anel

Åben sag

Beslutning Udvalget for Økonomi og Erhverv den 06-03-2017

Fraværende: Ingen

Godkendt.

1076. Godkendelse af budgetprocedure for budget 2018

Dok.nr.: 13736

Sagsid.: 17/55

Initialer: jonq

Åben sag

Sagsfremstilling

Der er en række forhold, der medfører et stort pres på Varde Kommunes budget for 2018 og fremover:

- Forslaget om en ny struktur på skole- og dagtilbudsområdet vil de kommende år koste et trecifret millionbeløb til skolebyggeri, renovering og øvrige arbejder. Det er ikke fastlagt, hvordan dette skal finansieres, men det vil lægge et markant pres på de kommende års budgetter.
- Moderniserings- og effektiviseringsprogrammet - der blev aftalt mellem Regeringen og KL, som afløser for omprioriteringsbidraget - medfører, at Varde Kommune (netto) skal aflevere 4½ mio. kr. hvert år fra 2018, hvilket ikke er indregnet i budgettet. Beløbet akkumuleres hvert år, således at beløbet udgør 4½ mio. kr. i 2018, 9 mio. kr. i 2019, knap 14 mio. kr. i 2020 osv.
- Foreløbige oplysninger indikerer en forholdsvis lav stigning i Varde Kommunes indkomstskattegrundlag i 2018, hvilket lægger et pres på budgettet i 2018. KL kommer med et nyt foreløbigt skøn i marts 2017, mens det endelige statsgaranterede grundlag for 2018 kommer i juni 2017.
- Der foreligger ikke nogen aftale om et "ekstraordinært" finansieringstilskud i 2018.
- Der er desuden væsentlig usikkerhed om de fremtidige indtægter blandt andet som følge af ændringen af den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet fra 2018, samt eventuelle fremtidige reformer af henholdsvis beskæftigelsestilskuddet og udlignings- og tilskudssystemet.

Ovenstående forhold medfører, at såfremt der ikke laves markante tiltag i budgetaftalen for 2018, så vil kassebeholdningen blive negativ i 2020.

Med baggrund heri foreslås der derfor en budgetprocedure for 2018, hvor der arbejdes med et effektiviserings- og prioriteringskatalog, der skal finde 30 mio. kr. årligt på serviceområderne, når det er fuldt indfaset i 2020. Det er administrationen, som skal udarbejde kataloget med afsæt i blandt andet KL's projekt omkring effektivisering. Fagudvalgene vil blive inddraget til blandt andet at drøfte serviceniveauer. Derudover skal der findes 5 mio. kr. årligt på overførselsområdet.

Forvaltningen vurderer på baggrund af ovenstående pres på budgettet, at det er afgørende, at fagudvalgene kun i begrænset omfang kommer med nye driftsønsker til budget 2018. Det foreslås, at fagudvalgene samlet set må komme med nye driftsønsker for 10 mio. kr. årligt. De 10 mio. kr. fordeles således:

- Udvalget for Børn og Undervisning kan komme med nye driftsønsker for 4 mio. kr.
- Udvalget for Social og Sundhed kan komme med nye driftsønsker for 3 mio. kr.
- Udvalgene for hhv. Økonomi og Erhverv, Plan og Teknik, samt Kultur og Fritid kan komme med nye driftsønsker for hver 1 mio. kr.
- Udvalget for Arbejdsmarked og Integration kan kun komme med nye ønsker, som er finansieret indenfor udvalgets område.

I lyset af, at der frem til 2020 formentlig skal bruges et trecifret millionbeløb til skolebyggeri og renoveringer mv., foreslås der et "anlægsstop" i forbindelse med budget

2018. Der foreslås således, at udvalgene ikke kommer med konkrete anlægsønsker til den kommende budgetperiode, udover hvad der følger af forslaget til en ny struktur på skole- og dagtilbudsområdet, samt det som allerede er aftalt i budgetaftalen for 2017-2020. Der bemærkes, at det formentlig vil blive nødvendigt at rykke en række af anlægsprojekterne i budgetaftalen for 2017-2020 til 2021 eller senere.

Budgetproceduren indeholder en række forslag til delprocedurer for:

- Økonomiske aftaler og formaliserede aftaler omkring budgettet
- Udarbejdelse af basis driftsbudget
- Udarbejdelse af effektiviserings- og prioriteringskatalog
- Høring og inddragelse af HMU
- Temamøder
- Tidsplan
- Økonomiopfølgning

Forvaltningens vurdering

Det er forvaltningens vurdering, at der bør udarbejdes et effektiviserings- og prioriteringskatalog, som kan imødegå de økonomiske usikkerheder fremover, og som tager højde for, at der i de kommende år skal bruges et trecifret millionbeløb på skolebyggeri, renovering mv. Forvaltningen bemærker desuden, at det er en tilbagevendende opgave at komme med forslag til at frigøre ressourcer, således at Byrådet kan prioritere de indsatser, der giver mest værdi for borgerne og virksomheder.

Forvaltningen bemærker, at Varde Kommunes nettodriftsudgifter har været stigende i en årrække. Desuden reduceres kassebeholdningen markant i Varde Kommunes budget for 2017-2020, hvilket betyder, at driftsresultatet ikke er stort nok til at dække anlægsudgifterne og afdrag på lån, da driftsudgifterne er "for høje" i forhold indtægterne. En yderligere stigning i driftsudgifterne vil alt andet lige lægge et yderligere pres på budgettet.

Forvaltningen vurderer, at den forventede kassebeholdning på 125 mio. kr. i 2020, som er aftalt i budgetaftalen for 2017-2020, er i den lave ende i forhold til at sikre en stabil drift af kommunen.

Retsgrundlag

Styrelsesloven

Høring

Hoved-MED-udvalget indbydes til at drøfte forslaget til budgetproces.

Bilag:

1	Åben Revideret udgave af budgetprocedure for 2018 - Budgetprocedure 2018 - Notat - Til møde i UØE 6. marts 2017.DOCX	41880/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler, at det indstilles til Udvalget for Økonomi og Erhverv, **at** forslag til budgetprocessen for 2018 og delprocedurer for 2017 godkendes.

Beslutning Direktionen den 08-02-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt med enkelte bemærkninger.

Beslutning Udvalget for Økonomi og Erhverv den 01-03-2017

Fraværende: Erik Buhl Nielsen

Punktet behandles på ekstraordinært møde i Udvalg for Økonomi og Erhverv mandag den 6. marts 2017 kl. 8.00.

Beslutning Udvalget for Økonomi og Erhverv den 06-03-2017

Fraværende: Ingen

Udvalg for Økonomi og Erhverv anbefaler indstillingen, idet man dog anmoder om, at der udarbejdes et katalog på 40 mio. kr., som også skal udarbejdes ved brug af investeringer, effektiviseringer og digitalisering.

Niels Christiansen bemærkede, at han anmoder om et katalog på 50 mio. kr.

Søren Laulund bemærkede, at han anmoder om et katalog på 30 mio. kr."

1077. Gensidig orientering

Dok.nr.: 13738

Sagsid.:

Initialer: anel

Åben sag

Sagsfremstilling

- Orientering ved borgmesteren
- Orientering ved direktørerne
- Møder med ministre, folketingsmedlemmer mv
- Løbende orientering om aktuelle sager

Beslutning Udvalget for Økonomi og Erhverv den 06-03-2017

Fraværende: Ingen

Kommunaldirektøren orienterede om håndtering af aktindsigt.

Bilagsliste

1076. Godkendelse af budgetprocedure for budget 2018

1. Revideret udgave af budgetprocedure for 2018 - Budgetprocedure 2018 - Notat - Til møde i UØE 6. marts 2017.DOCX (41880/17)

Underskriftsblad

Erik Buhl Nielsen

Peder Foldager Hansen

Niels Haahr Larsen

Keld Jacobsen

Julie Gottschalk

Niels Christiansen

Søren Laulund

**Bilag: 1076.1. Revideret udgave af budgetprocedure for 2018 - Budgetprocedure
2018 - Notat - Til møde i UØE 6. marts 2017.DOCX**

Udvalg: Udvalget for Økonomi og Erhverv

Mødedato: 06. marts 2017 - Kl. 8:00

Adgang: Åben

Bilagsnr: 41880/17

Budgetprocedure 2018-2021

Budgettet er politikernes vigtigste redskab til at styre den økonomiske udvikling i kommunen. Det er således ved budgetlægningen, at de store beslutninger omkring fastlæggelse af serviceniveau, fokusområder og den overordnede prioritering af ressourcerne sker. Budgetlægningen involverer mange aktører på tværs af kommunen. Det er derfor afgørende, at der er klare procedurer og en klar ansvarsfordeling i forbindelse med arbejdet.

Økonomiudvalget har ansvaret for budgetlægningen

Det er formelt Udvalget for Økonomi og Erhverv, som skal udarbejde forslag til kommunens budget for det kommende år. Budgetforslaget skal ifølge styrelsesloven være ledsaget af budgetoverslag for en flerårig periode. Udvalget for Økonomi og Erhverv har altså ansvaret for at tilrettelægge budgetprocessen herunder godkende aktiviteter, forudsætninger og krav til fagudvalgenes bidrag frem til budgetvedtagelsen.

Det fremgår også af styrelsesloven, at ingen foranstaltninger må iværksættes før kommunalbestyrelsen har meddelt den fornødne bevilling.

Budgetproceduren er en overordnet beskrivelse af, hvordan budgetprocessen forløber. Formålet med proceduren er at beskrive, hvilke roller og opgaver politikere og forvaltningen har i budgetprocessen samt udarbejde en overordnet tids- og handleplan for budgetlægningen.

En række forhold lægger et stort pres på kommunes budget fremover

Kommunernes økonomi påvirkes af udviklingen i konjunkturerne. Herudover påvirkes rammerne af den årlige kommuneaftale mellem stat og kommunerne samt lov- og cirkulæreprogrammet. Varde Kommune har gennem en årrække opretholdt en sund økonomi, haft gode driftsresultater og et budget i balance. Trods generel vækst i samfundsøkonomien og udsigt til bedre konjunkturer vil der fortsat være behov for en stram økonomisk politik og fokus på effektivisering som følge af nedenstående forhold, *jf. boks nedenfor*.

Folketinget vedtog i 2012 en budgetlov, som skal sikre balance eller overskud på de samlede offentlige finanser og en hensigtsmæssig økonomisk styring. For kommunerne betyder det, at der er fastlagt årlige udgiftslofter for de kommunale serviceudgifter, og rammer for anlæg og skatteudskrivning. Overskrider kommunerne budgetterne og regnskaberne under et, får det konsekvenser for det kommunale bloktilskud. Der er også risiko for, at den enkelte kommune bliver sat under økonomisk administration, hvis likviditeten er for lav (den gennemsnitlige likviditet/kassebeholdningen skal være positiv).

Forhold, der lægger et stort pres på kommunens budget fremover

- Forslaget om en ny struktur på skole- og dagtilbudsområdet vil de kommende år koste et trecifret millionbeløb til skolebyggeri, renovering og øvrige arbejder. Det er ikke fastlagt, hvordan dette skal finansieres. Men det vil lægge et markant pres på de kommende års budgetter.
- I udligningssystemet er et kriterie, som udløser mere i udligning til kommuner med faldende folketal de seneste 5 år. Fra 2012 til 2017 steg Vardes indbyggertal imidlertid, hvilket isoleret set betyder, at Varde får markant mindre i udligning i 2018. En endelig opgørelse kommer i juni.
- Moderniserings- og effektiviseringsprogrammet, der blev aftalt mellem Regeringen og KL i økonomaftalen for 2017, som afløser for omprioriteringsbidraget, medfører, at Varde Kommune fra 2018 skal aflevere 4½ mio. kr. hvert år (netto), hvilket ikke er indregnet i budgettet. Beløbet akkumuleres hvert år, således at beløbet udgør 4½ mio. kr. i 2018, 9 mio. kr. i 2019, knap 14 mio. kr. i 2020 osv.
- Foreløbige oplysninger indikerer en forholdsvis lav stigning i Varde indkomstskattegrundlag i 2018, hvilket vil lægge et pres på budgettet i 2018. KL laver et nyt skøn medio marts 2017, mens det endelige statsgaranterede grundlag for 2018 kommer i juni 2017.
- Der foreligger ikke nogen aftale om et "ekstraordinært" finansierings-tilskud i 2018 (27,5 mio. kr. i 2017), hvilket er indregnet i budgettet.
- Der er desuden væsentlig usikkerhed om de fremtidige indtægter blandt andet som følge af ændringen af den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet fra 2018, samt eventuelle fremtidige reformer af henholdsvis beskæftigelsestilskuddet og udlignings- og tilskudssystemet.

Såfremt overstående forhold bliver gældende vil det medføre, at hvis der ikke laves markante tiltag i budgetperioden, så bliver kassebeholdningen negativ i 2019 og 2020, *jf. tabel nedenfor.*

Kassebeholdningen bliver negativ, hvis der ikke laves markante tiltag i budgetaftalen for 2018 (en alt andet lige betragtning)

Mio. kr.	2017	2018	2019	2020
Kassebeholdning i budgetaftale 2017	202	161	113	126
Ny struktur på skole og dagtilbudsområdet (150 mio. kr. til første del af skolebyggeriet samt øvrige ændringer)		-50	-50	-50
Afsat beløb til anlæg i budget 2017 til ny struktur			30	
Mindre i udligning pga. stigende folketal		-30	-30	-30
Moderniserings- og effektiviseringsprogram		-4,5	-9	-14
Diverse pres på indtægter og likviditeten	-5	-3	-3	-8
Mere i skat fra naturskovene	7	7	7	7
Kasseforbrug (-) / konsolidering (+)	2	-80	-55	-94
Kassebeholdning, hvis der ikke laves besparelser/tiltag i budget 2018	204	83	-19	-100

Det er forvaltningens vurdering, at der som følge af ovenstående forhold bør arbejdes med at frigøre midler til at opfylde Byrådets økonomiske målsætninger samt skabe et budget i balance. Nedenfor er beskrevet en budgetproces, hvor der udarbejdes et effektiviserings- og prioriteringskatalog på 30 mio. kr. årligt på serviceområderne, når det er fuldt indfaset i 2020. Det er administrationen/Direktionen, som skal udarbejde kataloget med afsæt i forslagene fra KL-projektet omkring effektivisering. Fagudvalgene vil blive inddraget til at drøfte serviceniveauer. Derudover skal der findes 5 mio. kr. årligt på overførselsområdet.

Forvaltningen foreslår, at fagudvalgene kun kan komme med nye driftsønsker, som er finansieret indenfor udvalgets område. Det skal udover ovenstående forhold også ses i lyset af, at Varde Kommunes nettodriftsudgifter har været stigende i en årrække. Desuden reduceres kassebeholdningen markant i budgetaftalen for 2017-2020, hvilket betyder, at driftsresultatet ikke er stort nok til at dække anlægsudgifterne og afdrag på lån, da driftsudgifterne er "for høje" i forhold til indtægterne.

I lyset af, at der frem til 2020 formentlig skal bruges et trecifret millionbeløb til skolebyggeri og renoveringer mv., foreslås der et "anlægsstop" i forbindelse med budget 2018. Der foreslås således, at udvalgene ikke kommer med konkrete anlægsønsker til den kommende budgetperiode udover, hvad der følger af forslaget til en ny struktur på skole og dagtilbudsområdet, samt det som allerede er aftalt i budgetaftalen for 2017-2020. Der bemærkes, at det formentlig vil blive nødvendigt at rykke en række af anlægsprojekterne i budgetaftalen for 2017-2020 til 2021 eller senere.

Såfremt ovenstående tiltag gennemføres og en række andre forudsætninger er opfyldt vil kassebeholdningen fortsat være positiv, *jf. tabel nedenfor.*

Behov for en række tiltag i budgetaftalen for 2018 for at opretholde en positiv kassebeholdning i 2020				
Mio. kr.	2017	2018	2019	2020
Kassebeholdning før besparelser/tiltag	204	83	-19	-100
Lånefinansiere 25 mio. kr. til skolebyggeriet		25		
Skubbe 40 mio. kr. af anlægsprojekterne i budgetaftalen for 2017-2020 til 2021 eller senere		20	20	
Effektiviserings- og prioriteringskatalog (30 mio. kr. årligt, fuldt indfaset i 2020)		20	25	30
Besparelser på overførselsområdet		5	5	5
Kasseforbrug (-) / konsolidering (+)	0	70	50	35
Ny kassebeholdning i 2020	204	153	101	55

Forvaltningen bemærker dog, at et effektiviserings- og prioriteringskatalog på 30 mio. kr. årligt ikke vil være tilstrækkeligt til opfylde målsætningen om en kassebeholdning på 125 mio. kr. over budgetperioden. Reduktionen af

kassebeholdningen øger Varde Kommunes sårbarhed overfor uforudsete økonomiske udsving. Det kan betyde, at likviditeten kan komme under pres, og at der reelt ikke er mulighed for finansiere tillægsbevillinger i løbet af budgetåret. Forvaltningen vurderer således, at ovenstående kassebeholdning er i den meget lave ende i forhold til at sikre en stabil drift af kommunen. Det er forvaltningens vurdering, at jo større usikkerhed der er omkring økonomien, jo større behov er der for et budgetværn over for indgreb fra regeringen, konjunkturudsving og andre uforudsigelige begivenheder.

Såfremt, at det ekstraordinære finansieringstilskud ikke indgår i økonomiaftalen for 2018 anbefaler forvaltningen, at der også i de kommende budgetlægninger laves tiltag, der kan øge kassebeholdningen, herunder en ny økonomisk politik.

Forvaltningen bemærker desuden, at i tabellen ovenfor udgør kassebeholdningen 55 mio. kr. i 2020, hvilket udelukkende vil være opsparede midler (overførslerne) fra de enkelte fagområder. Det er således tale om midler, som Byrådet direkte eller indirekte allerede har besluttet til andre formål, eksempelvis midler, som fagområderne via aftalestyringen har opsparet til senere forbrug, samt midler til tidligere besluttede anlægsprojekter, som endnu ikke er blevet gennemført. Såfremt der ikke laves tiltag, der øger kassebeholdningen yderligere, vil det kunne blive nødvendigt at fastfryse overførslerne, således at områderne vil skulle søge om at bruge deres egne opsparede midler.

Baggrunden for effektiviserings- og prioriteringskataloget

Effektiviserings- og prioriteringskataloget tager afsæt i moderniserings- og effektiviseringsprogrammet, som blev aftalt i forbindelse med økonomiaftalen for 2017. Moderniserings- og effektiviseringsprogrammet skal understøtte en effektiv opgaveløsning i kommunerne og består af fem hovedindsatsområder:

- Effektive indkøb og konkurrenceudsættelse
- Bedre ressourcudnyttelse og styring
- Digitalisering
- Regelforenkling og afbureaukratisering
- Effektiv drift gennem nye organiseringer og samarbejdsformer

Varde Kommune deltager sammen med en række andre kommuner i et KL-projekt vedrørende effektiviserings og gevinstrealisering. Formålet er, at hver kommune får hjælp til at udarbejde en række gennemarbejdede effektiviseringsforslag, som kan indgå i budgettet for 2018. Projektet afsluttes i løbet af foråret 2017 og er forankret hos de administrative chefer og Direktionen. Det er forvaltningens oplæg, at effektiviserings- og prioriteringskataloget skal tage udgangspunkt i de forslag, som kommer fra KL's projekt. Det kan ikke afvises, at kataloget får konsekvenser for

kommunens serviceniveauer, men udgangspunktet er, at kataloget skal indeholde forslag, der medfører, at den samme service kan leveres for færre ressourcer.

Forslag til budgetprocedure 2018-2021

Forvaltningens anbefaling til budgetprocessen tager blandt andet udgangspunkt i anbefalingerne fra KL:

Anbefalinger fra KL til budgetprocessen:

- Kom tidligt i gang med budgetprocessen
- Skab råderum allerede ved budgetlægningens start
- Fastlæg en solid flerårig økonomisk politik
- Tænk budgetlægning og de mange velfærdsreformer og visioner sammen
- Bring hele budgettet i spil
- Skab mekanismer til nytænkning
- Overvej metoder, der indebærer større automatisk rammereduktion
- Vurder råderummet i eksisterende budget
- Sæt konkrete mål for effektiviseringerne

Det er forvaltningens vurdering, at der bør udarbejdes et effektiviserings- og prioriteringskatalog, som kan imødegå de økonomiske usikkerheder og som kan sikre midler til forslaget om en ny struktur på skole- og dagtilbudsområdet, samt moderniserings- og effektiviseringsprogrammet.

Målet med budgetproceduren er fortsat at skabe et budget i balance og på sigt frigøre midler, der kan anvendes til at understøtte den ønskede udvikling i kommunen for eksempel i relation til visionen: *Vi i naturen*, i forhold til visionspolitikkerne og i forhold til særlige prioriterede investeringer.

Budgetproceduren indeholder en række delprocedurer, som det er væsentligt, at der tages stilling til, hvordan de skal håndteres:

1. Økonomiske målsætninger
2. Udarbejdelse af basisdriftsbudget
3. Udarbejdelse af anlægsbudget
4. Udarbejdelse af et effektiviserings- og prioriteringskatalog
5. Høringer og inddragelse af HMU
6. Temamøder / budgetseminarer
7. Tidsplan
8. Økonomiopfølgning

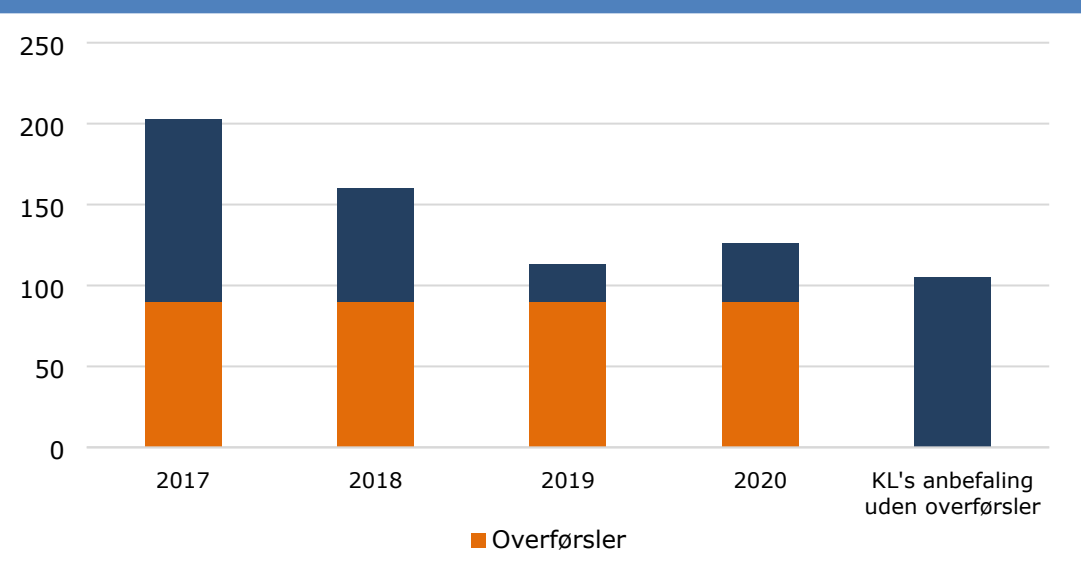
1. Kommunes økonomiske målsætninger og aftaler vedr. budgettet

Forligspartierne var enige om tre økonomiske målsætninger for budget 2017:

- Uændret skat og grundskyld
- Et årligt anlægsniveau på mindst 80 mio. kr. ekskl. energireoveringer og ældreboligbyggerier
- En kassebeholdning på 125 mio. kr. ved budgetperiodens udløb

Det budgetterede driftsresultat i det vedtagne budget 2017 viser et overskud på ca. 100 til 125 mio. kr. årligt i årene 2017-2020. Det er afgørende, at driftsresultatet er af en vis størrelse, da det skal dække anlægsudgifter og afdrag på lån. Budgetforliget for 2017-2020 indebærer dog, at driftsresultatet i budgetperioden ikke er stort nok til at dække anlægsudgifterne og afdrag på lån, hvorfor kassebeholdningen (likviditeten) reduceres med ca. 75 mio. kr. til godt 125 mio. kr. ved udgangen af 2020, *jf. figur nedenfor*.

Varde Kommunes forventede kassebeholdning ultimo året i det vedtagne budget 2017, mio. kr.

Forvaltningen bemærker, at en stor del af kassebeholdningen stammer fra opsparede midler (overførslerne) fra de enkelte fagområder, *jf. figur ovenfor og boks nedenfor*. Ud af den forventede kassebeholdning på 125 mio. kr. i 2020 vil ca. 90 mio. kr. være midler, som Byrådet direkte eller indirekte allerede har besluttet til andre formål, eksempelvis midler, som fagområderne via aftalestyringen har opsparet til senere forbrug, samt midler til tidligere besluttede anlægsprojekter, som endnu ikke er blevet gennemført.

En meget stor del af Varde Kommunes kassebeholdning er opsparede/overførte midler fra de decentrale fagområder

KL har i notat fra maj 2014 vedrørende kommunernes likviditet anført en tommelfingerregel vedrørende størrelsen af likviditeten:

"Før kommunalreformen havde Økonomi- og Indenrigsministeriet en tommelfingerregel om, at en kommunes likviditet burde udgøre mindst 2,9 pct. af de budgetterede bruttodrifts- og anlægsudgifter. Dette kan fortsat anvendes som tommelfingerregel, dog med den tilføjelse, at det bør være tale om 2,9 pct. udover de decentralt opsparede midler, der indgår i likviditeten."

Varde Kommunes bruttodrifts- og anlægsudgifter er budgetteret til godt 3.700 mio. kr. i 2017. Med ovenstående tommelfingerregel bør kassebeholdningen udgøre mindst 105 mio. kr. udover de decentralt opsparede midler.

I budgettet for 2017-2020 er det forudsat, at budgetoverførslerne (dvs. de decentralt opsparede midler) udgør ca. 90 mio. årligt (heraf vedrører de 70 mio. kr. driftsvirksomhed og de 20 anlæg). Det bemærkes således, at ud af de 125 mio. kr., som kassebeholdningen forventes at udgøre i 2020, kommer de ca. 90 mio. kr. fra overførte midler (decentralt opsparede midler).

Ifølge ovenstående tommelfingerregel bør kassebeholdningen udgøre knap 200 mio. kr., hvis de decentralt opsparede midler udgør 90 mio. kr. Det er dermed væsentlig højere end den økonomiske målsætning om en kassebeholdning på 125 mio. kr. Det taler for at opjustere målsætningen.

Aftaler i forbindelse med budgetprocedure 2018

Forvaltningen foreslår, at der fortsat arbejdes med en målsætning om stram rammebudgettering, således at der i løbet af budgetåret ikke bevilges tillægsbevillinger finansieret af kassebeholdningen til servicedriftsudgifter indenfor de enkelte udvalgs budgetrammer. Overskridelser på enkelte områder vil skulle finansieres ved omprioriteringer inden for det enkelte udvalgs budgetramme. Undtagelsen kan være forskydninger i driftsoverførsler mellem årene, som bevilges ved regnskabsafslutningen og tekniske korrektioner som følge af for eksempel ny lovgivning.

Det foreslås, at fagudvalgene kun kan komme med nye driftsønsker, som er finansieret indenfor udvalgets område.

Det foreslås, at der udarbejdes et effektiviserings- og prioriteringskatalog på mindst 30 mio. kr. årligt, som foreslås realiseret ved omstillinger og effektiviseringer på serviceområderne fx strukturændringer, digitalisering, velfærdsteknologi, fokus på "best practise", tilpasning i forhold til nøgletal, markedsprøvning osv. Forvaltningen bemærker, at kataloget kan få konsekvenser for kommunens serviceniveauer, men udgangspunktet skal være effektiviseringer, således at den samme service kan leveres for færre ressourcer. Det er administrationen/Direktionen, som skal udarbejde kataloget, men fagudvalgene vil blive inddraget til blandt andet at drøfte serviceniveauer. Derudover skal der findes 5 mio. kr. årligt på overførselsområdet.

I lyset af, at der frem til 2020 formentlig skal bruges et trecifret millionbeløb til skolebyggeri og renoveringer mv., foreslås der et "anlægsstop" i forbindelse med budget 2018. Der foreslås således, at udvalgene ikke kommer med konkrete anlægsønsker til den kommende budgetperiode udover, hvad der følger af forslaget til en ny struktur på skole og dagtilbudsområdet, samt det som allerede er aftalt i budgetaftalen for 2017-2020. Der bemærkes, at det formentlig vil blive nødvendigt at rykke en række af anlægsprojekterne i budgetaftalen for 2017-2020 til 2021 eller senere.

2. Basisdriftsbudgettet

Basisdriftsbudgettet for 2018 består af det vedtagne budget 2017 korrigeret med helårsvirkninger fra tidligere beslutninger herunder fra sidste års råderumskatalog og de nye forslag fra Byrådet, *jf. [de generelle bemærkninger til budget 2017](#)*. Basisbudgettet reguleres desuden med byrådsbeslutninger siden budgettet for 2017 blev vedtaget, samt tekniske korrektioner som listes særskilt, herunder ændringer i forudsætninger fx flere/færre dagpengemodtagere svarende til beskæftigelsestilskuddet.

Det indarbejdes så tidligt som muligt – og senest i august – merudgifterne/indtægterne ved lov og cirkulæreprogrammet. Merudgifter/indtægter indregnes efter en økonomisk konsekvensvurdering af den ny lovgivning. Herudover reguleres basisbudgettet med befolkningsudviklingen/udviklingen i elevtal på følgende områder: Skoler og dagtilbud. Desuden indregnes demografimodellen, der blev vedtaget i budget 2017, som korrigerer budgettet for væksten i antallet af ældre (85+årige). Afslutningsvis pris og lønfremskrives budgettet.

Forvaltningen bemærker, at de tekniske korrektioner har stor betydning for kommunens budget. Forvaltningen anbefaler, at nogle af de tekniske korrektioner i højere grad får en selvstændig politisk behandling, og at korrektionerne kan blive en del af den samlede politisk prioritering i forbindelse budgetseminaret, således at kommunes budget i højere grad ses samlet.

3. Anlægsbudget

Det er politisk aftalt, at anlægsrammen fastsættes til mindst 80 mio. kr. årligt eksklusivt ældreboligbyggerier og energibesparende foranstaltninger.

Anlægsrammen er i det vedtagne budget 2017 udmøntet fuldt ud på projekter i perioden 2017 og 2018. I 2019 er der afsat et beløb på godt 30 mio. kr. til strukturelt betingede projekter med en positiv business case i forhold til driften, hvilket primært forventes at vedrøre strukturreformen vedrørende skoler og dagtilbud. I 2020 er der en uprioriteret pulje på 26½ mio. kr., som ikke er fordelt på konkrete anlægsprojekter pt.

I lyset af, at der frem til 2020 formentlig skal bruges et trecifret millionbeløb til skolebyggeri og renoveringer mv., foreslås der et "anlægsstop" i forbindelse med budget 2018. Der foreslås således, at udvalgene ikke kommer med konkrete anlægsønsker til den kommende budgetperiode udover, hvad der følger af forslaget til en ny struktur på skole og dagtilbudsområdet, samt det som allerede er aftalt i budgetaftalen for 2017-2020. Der bemærkes, at det formentlig vil blive nødvendigt at rykke en række af anlægsprojekterne i budgetaftalen for 2017-2020 til 2021 eller senere.

Der bemærkes, at i 2020 er der kun afsat 68 mio. kr. til anlægsprojekter i alt inklusive energirenoveringer. Samlet betyder det, at hvis politikerne ønsker et anlægsniveau på 80 mio. kr. i 2020, så kommer der flere udgifter end forudsat i det vedtagne budget.

4. Effektiviserings- og prioriteringskatalog

Administrationen får til opgave at udarbejde et effektiviserings- og prioriteringskatalog på mindst 30 mio. kr. årligt som omfatter alle serviceområder og som skal sikre mulighed for at frigøre midler. Direktionen medvirker aktivt til processen blandt andet med de forslag, der kommer fra KL's projekt omkring effektivisering, som Varde Kommune deltager i. Fagudvalgene vil blive inddraget til blandt andet at drøfte serviceniveauer. Derudover skal der findes 5 mio. kr. årligt på overførselsområdet.

Forvaltningen bemærker, at der i budget 2017 er indregnet en nettodriftsbesparelse på henholdsvis 5 og 10 mio. kr. i 2019 og 2020, som var forudsat at komme fra en ny struktur på skole og dagtilbudsområdet. Denne besparelse var forudsat at skulle gå til finansiering af anlæg. Det foreslås til budgetaftalen for 2018, at det forudsættes, at disse penge kommer enten via strukturtilpasninger eller andre budgettilpasninger på Børne- og Undervisningsudvalgets område.

5. Høringer og inddragelse

HMU orienteres i marts/april om den vedtagne budgetproces.

Der afholdes i august og september et fællesmøde mellem HMU og udvalget for Økonomi- og Erhverv.

Fagudvalgene har dialogmøde med Fælles Med i april/ maj måned

Høringer af høringsberettiget organisationer, råd, nævn og HMU sker med udgangspunkt i basisbudgettet, forslag til omprioriteringer og effektiviserings- og prioriteringskataloget. Høringer starter i august og afsluttes inden budgetseminariet. HMU orienteres om budgetforliget i november.

6. Temamøder

Marts: Budgetproceduren temasættes muligvis efter ordinært byrådsmøde.

Marts: Økonomaafdelingen drøfter dels konsekvenser af og dels praktiske forhold vedr. budgetprocessen samt tidsplan med fagudvalgene.

Der afvikles et temamøde i juni måned for Byrådet, hvor de overordnede nøgletal (samt relevante nøgletalssammenligninger) for Varde Kommune gennemgås samt opfølgning på de analyser, der blev igangsat i forbindelse med budgetforlig 2017. Derudover giver forvaltningen en status på Økonomaftalen.

7. Forslag til procesplan for budgetudarbejdelsen

Forvaltningens forslag til procesplan for budgetudarbejdelsen består af to dele, *jf. følgende tabel*. Før sommerferien udarbejdes basisbudget, effektiviserings- og prioriteringskatalog og forslag til nye ønsker, samt forslag til, hvordan disse skal finansieres. Efter sommerferien foregår budgetforhandlingerne, hvorefter budgettet for 2018 skal vedtages.

8. Økonomiopfølgning - Økonomirapportering

I 2017 udarbejdes bevillingskontroller pr. 28/2, 30/4, 31/8 og 31/10 og et halvårsregnskab pr. 30/6. Bevillingskontrollen pr. 30/4 behandles politisk i maj/juni måned og indeholder en opfølgning på det forventede drifts- og anlægsregnskab.

Halvårsregnskabet behandles politisk i august måned. Sagen er ikke en bevillingssag. Halvårsregnskabet udarbejdes med udgangspunkt i budgetkontrollen pr. 30/4, dog kan der være særlige fokusområder, hvor der skal sikres en genvurdering af forudsætningerne pr. 30/6 fx beskæftigelsesområdet.

Bevillingskontrollen 31/8 behandles politisk i september/oktober måned og indeholder en opfølgning på det forventede drifts- og anlægsregnskab. Bevillingskontrollerne pr. 28/2 og 31/10 fremsendes som udgangspunkt kun til udvalget for Økonomi og Erhverv.

I forbindelse med opfølgning på anlæg udarbejdes der en vurdering af status for de enkelte anlægsprojekter.

Procesplan/tidsplan for budgetudarbejdelsen i 2017									
	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
FASE 1 (Februar - Juni): Basisbudgettet + effektiviserings- og prioriteringskatalog + forslag til omprioriteringer									
Udvalget for Økonomi og Erhverv godkender budgetprocessen		6.							
Hoved MED-udvalg orienteres om budgetprocedure mv.		X							
Møde (evt. som temamøde) i Byrådet vedrørende regnskab 2016 + efterfølgende drøftelse af budgetprocedure		X							
Dialogmøder mellem udvalgene, Ældreråd, Handicapråd, Ungeråd, Integrationsråd, Udviklingsrådene m.fl.				X					
Dialogmøder mellem udvalgene og skoler, institutioner, Fælles-Med m.fl.				X					
Frist for administrationens udarbejdelse af effektiviserings- og prioriteringskatalog				9.					
Frist for udvalgenes behandling af nye ønsker, omprioriteringer samt tekniske ændringer					16.				
Forvaltningen udarbejder basisbudget					X				
Byrådet orienteres økonomaftalen mellem Regeringen og KL, udviklingstendenser, nøgletal mv.					20.				
FASE 2 (August - Oktober): Budgetforhandlinger + vedtagelse af budget									
Byrådet orienteres om budgetmaterialet til budgetseminaret og basisbudgettet for perioden 2018-2021							10.		
Udvalget for Økonomi og Erhverv indstiller budgettet til 1. behandling i Byrådet							23.		
1. behandling af budgetforslag 2018 og budgetoverslagsårene 2019 – 2021 i Byrådet							29.		
Gruppeformandsmøde med drøftelse af spilleregler m.v. for afvikling af budgetseminar								Uge 33 og 36	
Budgetseminar for Byrådet – aftale om næste års budget								7. - 8.	
Gruppeformandsmøde med henblik på indgåelse af budgetforlig for 2018 og budgetoverslagsårene 2019-2021								Uge 37	
Frist for indsendelse af ændringsforslag								22.	
2. behandling og vedtagelse af budget 2018 og overslagsårene 2019-2021 i Byrådet									3.
Politiske beslutninger	Deadline	Politiske møder							